

Zpráva z pracovních dnů čs. mikrobiologů a epidemiologů v Luhačovicích [1962]

Účastníci pracovních dnů, uspořádaných ve dnech 25. —27. dubna 1962 sekcí čs. mikrobiologů a epidemiologů Čs. lékařské společnosti J. Ev. Purkyně v Luhačovicích, konstatují:

V posledních letech došlo k velkému rozmachu vědecké i praktické práce v oborech epidemiologie, mikrobiologie, virologie a imunologie ve zdravotnické službě a v příbuzných oborech veterinární služby. Tento rozmach byl umožněn díky velké podpoře a pozornosti, kterou naše socialistická společnost věnuje vědě a rozvoji zdravotní péče o člověka.

Přes značné pokroky i úspěchy v práci, z nichž mnohé mají i světový význam, přetrvávají na všech úsecích protiepidemické i laboratorní práce velké nedostatky. Prohlubující se poznání problematiky nemocí, které stále ve vysoké míře ohrožují zdravotní stav našeho obyvatelstva i domácího zvířectva, nutného pro zajištění výživy lidu, ukázalo, že je velká disparita mezi potřebami kvalifikovaných odborných pracovníků pro řešení úkolů a mezi skutečným stavem. Tempo personálního a materiálního vybavení protiepidemické služby vážně zaostává za potřebami. Není možno se smířit se stavem, že na jednoho epidemiologa připadá více než 100 000 obyvatel. Také úroveň mnohých mikrobiologických laboratoří zejména v okresech je nízká a nedává záruku kvalifikované práce, potřebné pro diagnostiku nemocí, zvláště není v krajích dostatečně zajištěna možnost virologické práce a pro nedostatek kádrů vážně zaostává imunologický výzkum i výroba.

Účastníci pracovní konference proto naléhavě doporučují ministerstvu zdravotnictví zvážit dnešní stav vybavení protiepidemické služby s přihlédnutím nejen k současným potřebám, ale i hlediskům obrany státu. Všichni jednomyslně vycházejí z předpokladu, že v rámci zdravotnické služby má existovat jen jediná a jednotná síť pro mikrobiologickou diagnostiku (včetně virologické, parazitologické a imunologické), a to v rámci hygienicko-epidemiologických stanic. Tato zásada vychází z předpokladu jednotného odborného vedení mikrobiologické diagnostiky, užívající i jednotných pracovních postupů a kritérií, které jsou předpokladem správné interpretace a srovnání výsledků.

Pokud ještě dnes existují izolované a často v úplné izolaci pracující nemocniční mikrobiologické laboratoře, měly by být v blízké době začleněny do rámce HE služby.

To se přirozeně netýká pracovišť výzkumných ústavů a lékařských fakult, které ovšem v jiné úrovni a v různých otázkách úzce spolupracují s HE službou a pomáhají jí zejména při zvyšování kvalifikace kádrů. Po podrobném projednání mnohostranné problematiky práce a úkolů v epidemiologii, mikrobiologii, virologii, parazitologii a imunologii na úseku HE služby je zřejmé, že existují vážné disproporce mezi potřebou našeho socialistického zdravotnictví a skutečným stavem. Jsou v podstatě podmíněny třemi hlavními faktory.

1. Prvý z nich je obrovský rozmach nových poznatků v oborech epidemiologie, mikrobiologie, virologie a imunologie v celém světě, které neobyčejně rozšiřují

množství správného poznávání, léčení a zejména i prevence nakažlivých nemocí a jejich následků.

2. Veliká podpora vědeckého výzkumu v našem státě po roce 1948 také umožnila nejen, že mnohé z poznatků dosažených ve světě jsou urychleně u nás uplatňovány, ale čs. vědečtí pracovníci se sami v řadě otázek i na celosvětovém rozvoji poznatků aktivně podílejí.

3. Nedílnou součástí výzkumu v těchto oborech je urychlený převod do praxe. Tato zásada byla v HE službě vždy uskutečňována.

Ale v posledních letech tento úkol stále ve větším a větším rozsahu nemůže být uskutečňován soustavně a rovnoměrně tak, jak by úroveň poznání a potřeba našeho zdravotnictví vyžadovala. Kádrové vybavení HE služby na úseku epidemiologie, mikrobiologie, virologie a imunologie – počtem pracovníků a stupněm znalostí, které bylo možno zatím v budování služby za krátkou dobu dosáhnout, nestačí totiž k přejímání všech poznatků, pracovních postupů a vyšetřovacích metod, tak jak by to bylo dnes možné a hlavně nutné, v zájmu zdravotnické služby a zdraví našeho lidu.

Na dalším rozvoji epidemiologie, mikrobiologie, virologie, imunologie a co nejrychlejším využívání nových poznatků má zájem ovšem celá zdravotnická služba. Zejména to platí pro nás, neboť právě v podmínkách socialistické společnosti prevence nemocí přenosných a jejich nebezpečných následků máme optimální podmínky pro jejich realizaci.

Současný rozvoj a uplatnění epidemiologie ve zdravotnictví v celém světě i konkrétní zkušenosti v řadě vážných problémů v ČSSR názorně ukazují, jak metody práce, které se osvědčily v řešení problematiky infekčních chorob, mohou být s velikým prospěchem používány i při studiu a řešení problémů na úseku jiných hromadně se vyskytujících nemocí. Proto dnes před epidemiology, jejichž primárním úkolem je plánované řízení a organizace boje proti vzniku a šíření nemocí infekčních a jejich následků, stojí další závažný úkol. Poskytovat metodickou pomoc i ostatním oborům zdravotnictví při studiu nemocí s hromadným výskytem.

Z toho plynou i vážné nároky na další, nejen kvantitativní, ale i kvalitativní růst úrovně protiepidemické služby.

Na úseku mikrobiologie, virologie, parazitologie a imunologie stojíme hlavně před těmito problémy:

1. Zkvalitnit úroveň základní mikrobiologické diagnostiky pro potřeby klinické praxe. To znamená i hledisko nejvyšší odborné úrovně práce při současné dostupnosti a rychlosti v rozpoznávání nemocí, u nichž je možná kauzální léčba a současně potřeba rychlých a účinných protiepidemických opatření. To předpokládá urychlené dobudování mikrobiologických laboratoří v rámci OHES.
2. V krajských HE stanicích mají být prováděna především vysoce specializovaná vyšetření mikrobiologická, virologická, imunologická a parazitologická, vyžadující zvláštní vybavení a větší počet úže specializovaných odborníků a laboratoří. V

jejich odpovědnosti je i péče o odborné vedení a soustavné zvyšování úrovně práce laboratoří v okresech.

3. Ústavy epidemiologie a mikrobiologie v Praze a Bratislavě v úzké spolupráci i s ústavy ČSAV, lékařských fakult a Ústavy pro doškolování lékařů odpovídají za vrcholné odborné vedení a neustálou metodickou pomoc a zvyšování úrovně práce krajských HE stanic a tím i celé služby. To umožní i další rozvoj a spoluúčast HE stanic na řešení výzkumných úkolů.

4. Nedílnou součástí těchto úkolů je i neustálé přenášení výsledků výzkumu i praxe odborným tiskem a činností v rámci Sekce epidemiologů a mikrobiologů lékařské společnosti J. Ev. Purkyně. Přednášková i publikační činnost v oborech epidemiologů a mikrobiologie se má současně rozvíjet i v jiných sekcích a časopisech (zejména Časopis lékařů českých, Praktický lékař) a tak ovlivňovat celou zdravotnickou veřejnost.

5. Z jednání znovu vyplynula nutnost dalšího rozvoje a prohloubení co nejužší a v minulosti osvědčené spolupráce s epizootology a mikrobiology, virology, parazitology a imunology veterinární služby nejen na řešení společných problémů a nemocí ohrožující současně člověka, ale i zvířata jako zdroje kvalitních potravin. Zvláště byla zdůrazněna nutnost sjednocení a standardizace pracovních postupů a kritérií.

Proto jednomyslně doporučujeme:

1. Nejpozději v průběhu roku 1963 doplnit stav epidemiologů, aby v každém okrese byl aspoň jeden epidemiolog na plný pracovní úvazek.

2. Změněné podmínky vyplývající ze široké dostupnosti a bezplatnosti zdravotnické péče a nové obrovské úkoly na úseku epidemiologie vyžadují, aby bylo zrychleno tempo naplňování orientačních relací výhledového počtu kádrů na úseku epidemiologie, tak aby se co nejdříve dosáhlo stavu, v němž na jednoho epidemiologa připadá nejvíce 50 000 obyvatel.

3. Neobyčejně aktuální je i urychlený růst počtu pracovníků na úseku mikrobiologie, virologie a imunologie. Je to především i v zájmu samotné léčebně preventivní služby. Proto doplňování kádrů na úseku mikrobiologie (virologie atd.) musí se v budoucnu dít nejen z malého počtu absolventů hygienické fakulty, ale i ze všech ostatních lékařských fakult, kde už během studií řada talentovaných studentů má zájem o práci v oborech mikrobiologie.

4. Účastníci celostátního sjezdu čs. epidemiologů a mikrobiologů doporučují ministerstvu zdravotnictví, aby, nejlépe v rámci poradního sboru hlavního hygienika a vědecké rady ministerstva zdravotnictví, skupiny pracovníků z výzkumu i praxe vypracovaly v nejbližší době na základě podrobných rozborů situace, návrhy na zabezpečení rozvoje a úspěšného plnění úkolů na úseku epidemiologie a mikrobiologie (virologie, parazitologie, imunologie) a aby se o tento rozvoj soustavně staraly.

L. H., Praha 10, Šrobárova 48